

Јавна употреба језика

Поводом реаговања „Криво срастање”,
Културни додатак,
30. септембар 2017.

ПОЛЕМИКА

Ранко Бујарски

Историчар Сениша Стефановић извињава ми се што сам, због грешке настале у драстичном сажимању његовог претходног чланка, „стекао утисак” да ме је оптужио за свесну сарадњу са Милошевићевим режимом. Из онога што је написао никакав други утисак није се могао стећи; ипак верујем да то није било намерно, него резултат недовољне обавештености и неспретних формулација. Међутим, он сада жели да ме подучи о неким

Илустрација Драган Стојановић

стварима које ја „не познајем или не желим да познајем”. Стога морам поново реаговати, како бих читаоцима *Полијике* укратко предочио суштину предмета расправе.

Дакле, основна подела употребе језика је на приватну и јавну. Приватна је неспорна и овде нас не занима, а јавна обухвата све што није приватно, укључујући службену употребу као један свој мањи, али посебно важан сегмент. Ова последња покрива рад државних органа, њихову комуника-

цију међусобно и са грађанима, дипломе, табле на надлештвима, путне ознаке и слично. Између приватне и службене употребе постоји огроман преостали простор јавне употребе, у који спадају највећи део школства и издаваштва, скоро сви медији, јавна предавања и дискусије, филмови и позоришне представе, неслужбена друштвена и културна комуникација итд. Примера ради, негирањем постојања категорије јавне употребе језика по-тире се суштинска разлика у статусу

између *Службеног власника Републике Србије* и таблоида, или између званичних саопштења државних органа прочитаних на националној телевизији и тзв. ријалити програма.

Нажалост, изгледа да Стефановић чини управо то, експлицитно тврдећи да јавне употребе нема и не може бити, „логички, а тиме ни правно”, зато што нема термилошко вредност. Међутим, има много ствари под капом небеском које и те како постоје и без такве вредности. Како сам већ наговестио у претходном одзиву, биће да је овде на делу покушај – а Стефановић није први који се тога сетио – да се јавна употреба искључи из законодавства, чиме би се појам службене употребе проширио на цео тај простор све до границе приватног, те да се тим путем непожељна латиница коначно протера не само из службене него и јавне употребе и сведе на приватно писмо појединаца.

Стефановић поред службене признаје још само личну употребу језика и писма, тврдећи да је она у законодавствима чланица ЕУ стандардна. Али међународни документи не говоре о личној употреби као *сћејену* употребе него као о *јраву* појединаца на употребу сопственог језика, приватно и *у јавности*, што очито није исто. А писма се ту не помињу зато што се подразумева да сваки језик има своје писмо, док је овдашња ситуација са два писма за један језик у Европи изузетна. (Да је чешћа, свакако би одговарајуће одредбе прописивале и слободан избор писма, искључујући дискриминацију једног од њих, која се – иако противуставна – управо настоји омогућити најављеним новим мерама.)

Стефановић наводи пример власника радње који истакне цедуљу „Враћам се за пет минута”, којим сам ја својевремено илустровао разлику између службене и јавне употребе језика; констатовао сам да је то типичан случај јавне употребе, зато што је информација намењена јавности, али не и службене, јер је радња приватна. Али мој опонент тврди да је сама цедуља пример „личне употребе у јавној комуникацији” (термин који је тешко разумети осим као збуњујућу паразу јавне употребе језика), док назив фирме, радно време и име власника припадају службеној комуни-

кацији, будући да је постојање фирме регулисано законом и оптерећено дажбинама, што оправдава обавезу истицања службеним писмом. Уз овакво протезање службене употребе, очас посла одоше низ воду фамозне радње у Кнез Михаиловој улици, односећи још много тога!

На крају, верујем да би свима користило ако би део напора улаганих у регулисање правног статуса двају писама био преусмерен ка подизању уистину забрињавајућег нивоа писмености и језичке културе у Србији; мислим да није најважније у којем је писму неко неписмен.

Установа Спомен-парк Крагујевачки октобар
из Крагујевца

расписује

КОНКУРС

за избор изложби које ће бити уврштене у програм Градске галерије *Мосћови Балкана* за 2018. годину

Заинтересовани уметници за своје пројекте самосталних и колективних изложби треба да доставе у електронској или штампаној форми: биографију, концепт изложбе, 10 фотографија радова које би излагали са назначеним димензијама и техником.

Конкурс је отворен месец дана од дана објављивања.

Конкурсни материјал кандидати могу предати лично, послати на e-mail: mostovibalkana@gmail.com, или на адресу:

Ненад Ристовић, Катарина Бабић
Градска галерија *Мосћови Балкана*
Др Зорана Ђинђића 7
34000 Крагујевац

Контакт: 034 338 451
www.spomenpark.rs